Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2024, sp. zn. 8 Tdo 598/2024, ECLI:CZ:NS:2024:8.TDO.598.2024.1

Číslo: 27/2025

Právní věta:

Požadavek ohrožení nejméně sedmi lidí (viz rozhodnutí č. 39/1982 a č. 46/2014 Sb. rozh. tr.) pro naplnění znaku „vydání lidí“ v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví u zločinu obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku, pokud byl spáchán pachatelem po požití alkoholických nápojů v souvislosti s ohrožující jízdou jím řízeného automobilu, je splněn i tím, že se do požadovaného počtu zahrnou nejen přímí účastníci silničního provozu, popř. jiné osoby ohrožené jednáním pachatele, ale i osoby tvořící osádku tohoto automobilu, byť do něj nastoupily dobrovolně a věděly, že pachatel před jízdou požil alkoholické nápoje.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.02.2024

Spisová značka: 8 Tdo 598/2024

Číslo rozhodnutí: 27

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obecné ohrožení

Předpisy: § 272 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. N. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2024, sp. zn. 5 To 33/2024, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 91 T 16/2023.

I.
Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 6. 12. 2023, sp. zn. 91 T 16/2023, byl obviněný M. N. uznán vinným zločinem obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku a zločinem těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, jichž se dopustil skutkem popsaným tak, že

> dne 7. 3. 2022 v době okolo 21:00 hodin v Brně řídil po předchozím požití většího množství alkoholu, neboť mu bezprostředně po dopravní nehodě byla pomocí dechové zkoušky zjištěna

hladina alkoholu v krvi 1,30 promile, osobní motorové vozidlo tovární značky HYUNDAI i30, registrační značky XY, se spolujedoucími na předním sedadle N. S. a na zadních sedadlech L. S. a M. R., a jel s ním zvýšenou rychlostí ulicemi města Brna, po ulici XY ve směru od ulice XY, na křižovatce s ulicí XY odbočil vlevo na ulici XY, kde byl zastavován hlídkou Policie České republiky za pomocí výstražného modro-červeného světla s nápisem STOP na služebním vozidle ve zvláštním barevném provedení Policie České republiky, a posléze i za pomoci zvukového výstražného zařízení, na což reagoval zvýšením rychlosti a ujížděním po ulici XY ve směru do centra města, poté postupně odbočil na ulici XY, XY, XY, XY, kde jel místy rychlostí až 140 km/h, následně pokračoval přes ulici XY a XY, na které odbočil vpravo na ulici XY, přičemž při jízdě vysokou rychlostí několikrát ohrozil ostatní účastníky silničního provozu, minimálně několik lidí stojících na zastávkách MHD XY a XY, dále tři vozidla řidičů P. K., J. V. a Z. M., kteří byli nuceni prudce brzdit či změnit směr své jízdy, jinak hrozil bezprostřední střet s těmito vozidly, dále nereagoval na pronásledování policejní hlídkou, která se jej po celou dobu snažila zastavit za pomocí výstražného modro-červeného světla s nápisem STOP umístěného na služebním vozidle ve zvláštním barevném provedení Policie České republiky a zvukového výstražného zařízení, projel křižovatku XY, XY na signál s červeným světlem Stůj! světelného signalizačního zařízení rychlostí 100 až 140 km/h a pokračoval rovně ulicí XY, ve směru z centra města Brna ke křižovatce ulic XY, XY, XY, v pravém jízdním pruhu, kde ve střetové rychlosti 115 km/hod narazil pravým předním rohem vozidla HYUNDAI i30 do levého boku osobního motorového vozidla tovární značky ŠKODA OCTAVIA, registrační značky XY, majitele společnosti LEMA GROUP, a. s., které řídil po ulici XY ve směru z centra města Brna směrem k ulici XY na signál se zeleným plným kruhovým světlem Volno světelného signalizačního zařízení řidič J. P., se spolujezdkyní M. H., čímž způsobil zranění

N. S., která utrpěla těžkou újmu na zdraví spočívající ve zlomeninách pravé stehenní kosti, pravé klíční kosti, těla 12. hrudního obratle, otřes mozku, zhmoždění hrudníku vpravo a další zranění, v důsledku nichž byla odkázána na pomoc druhé osoby při běžných denních úkonech, a to po dobu překračující hranici 6 týdnů,

L. S., která utrpěla zranění spočívající ve zlomenině hrudní kosti, zhmoždění hrudníku a další zranění, pro která byla omezena v obvyklém způsobu života po dobu nejméně 6 týdnů, zejména bolestivostí, nemožností konzumace běžné potravy, a odkázání na pomoc druhé osoby při běžných denních úkonech,

dále při střetu utrpěl středně těžká zranění řidič vozidla ŠKODA OCTAVIA, RZ XY, J. P., a to zlomeninu levé klíční kosti, zhmoždění hrudníku a podvrtnutí hrudní páteře, pro která byl omezen v obvyklém způsobu života po dobu nepřesahující hranici 6 týdnů, a jeho spolujezdkyně M. H. lehká zranění spočívající v pohmoždění hlavy, hrudníku, zvrtnutí krční páteře, pro která byla omezena v obvyklém způsobu života po dobu tří týdnů,

a dále způsobil škodu na vozidle značky HYUNDAI i30, RZ XY, majitelky M. N., ve výši cca 200 000 Kč, na vozidle ŠKODA OCTAVIA, RZ XY ve výši 166 292 Kč k újmě společnosti LEMA GROUP, a. s., na dopravním zařízení ve výši 25 142,35 Kč k újmě Ředitelství silnic a dálnic ČR, majetkovou škodu vzniklou vynaložením nákladů na hrazené služby poskytnuté zraněným pojištěncům ve výši celkem 39 531 Kč Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, ve výši 16 653 Kč Oborové zdravotní pojišťovně a ve výši 79 740 Kč Vojenské zdravotní pojišťovně,

přičemž obviněný od počátku pronásledování hlídkou policie ve služebním vozidle ohrožoval ostatní účastníky silničního provozu na životě a zdraví jízdou vysokou rychlostí, nerespektováním dopravního značení ani světelných signálů, takto jednal zcela vědomě v úmyslu vyhnout se silniční kontrole, kdy si byl vědom, že vozidlo řídí pod vlivem alkoholu, s vědomím, že může způsobit vážnou dopravní nehodu či jinou událost v souvislosti s řízením

vozidla, při které by mohlo dojít k ohrožení života a zdraví lidí nebo vysoké škodě na majetku, tímto jednáním způsobil újmu na zdraví čtyř osob, u poškozené N. S. šlo o těžkou újmu na zdraví, kdy s ohledem na své jednání a všechny okolnosti případu byl s tímto následkem minimálně srozuměn.

2. Za shora uvedené trestné činy a taktéž za sbíhající se přečin krádeže podle § 205 odst. 1, 2, 3 tr. zákoníku, kterým byl obviněný pravomocně uznán vinným rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 15. 6. 2022, sp. zn. 3 T 16/2022, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 12. 1. 2023, sp. zn. 9 To 350/2022, byl podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání sedmi a půl roku, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku mu byl uložen souhrnný trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu devíti roků. Současně byl podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku ohledně obviněného zrušen výrok o trestu z rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 15. 6. 2022, sp. zn. 3 T 16/2022, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 12. 1. 2023, sp. zn. 9 To 350/2022, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o povinnosti obviněného k náhradě způsobené škody.

3. Krajský soud v Brně jako soud odvolací usnesením ze dne 28. 2. 2024, sp. zn. 5 To 33/2024, odvolání obviněného podané proti shora uvedenému rozsudku soudu prvního stupně podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné.

II.
Dovolání obviněného

4. Proti tomuto rozsudku obviněný podal prostřednictvím obhájkyně z důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dovolání, jímž vytýkal, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, neboť soudy zvolená právní kvalifikace neodpovídá tomu, jak byl skutek zjištěn.

5. Výhrady obviněného směřovaly proti usnesení odvolacího soudu, jemuž vytýkal, že se dostatečně nezabýval jeho námitkami a pouze převzal závěry soudu prvního stupně a nepochopil smysl jím podaného odvolání, neboť z něj měl zjistit, že subjektivní stránka žalovaných zločinů je sporná, a že je nezbytná hlubší analýza jednotlivých znaků jemu za vinu kladených skutkových podstat. Připomněl svoji obhajobu s tím, že se doznal, že způsobil dopravní nehodu s následkem těžké újmy na zdraví spolujezdkyně, avšak brojil proti tomu, že by takový následek chtěl způsobit. Soudům vytkl, že pro závěry o jeho zavinění nerespektovaly zásady uvedené v § 2 odst. 5, 6 tr. ř. a ve výsledku učinily chybné závěry o naplnění subjektivní stránky trestných činů, jež mu jsou kladeny za vinu, protože měl být uznán vinným pro nedbalostní trestné činy podle § 147 odst. 2 tr. zákoníku a § 273 odst. 2 tr. zákoníku.

6. Vyloučení právní kvalifikace podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku dovozoval z toho, že policii neujížděl a nejel zvýšenou rychlostí kontinuálně, neboť v případě střetu s druhým vozidlem nepřekročil dovolenou rychlost několikanásobně, jak konstatoval odvolací soud, a v některých úsecích ji snížil až na 10 až 20 km/h. Jeho průměrná rychlost byla tedy mnohem nižší, než jak tvrdí soudy. Z videozáznamu z městských kamer z jednotlivých ulic v Brně není možné dovozovat, že by v době spáchání činu byl zvýšený provoz, protože byl pracovní den a v 21:00 hodin byla hustota provozu minimální. Chodce nijak neohrožoval, vozidlům MHD nebránil v jízdě a dával jim naopak přednost. Chybí důkaz o ohrožení osob na zastávce, protože kamera hlídky policie snímá pouze kapotu jejich vozidla, k čemuž soud nepřihlížel. Nebyl zjištěn počet osob 7 ohrožených a byla prokázána pouze jedna situace, kdy mělo dojít k ohrožení svědků J. V., P. K. a Z. M., kteří uvedli, že ohrožení

nezaznamenali, protože byli na jízdu obviněného upozorněni zvukovou signalizací policie. Jeho úmysl spáchat trestný čin obecného ohrožení nemůže být dovozován toliko ze stylu jeho jízdy, protože ta nebyla po celou dobu nebezpečná a v rozporu s dopravními předpisy, což dosvědčili i vyslýchaní policisté. Trvá na tom, že jeho ujíždění hlídce policie mohlo být kvalifikováno jako přestupek podle § 125c odst. 1 písm. f) bod 5 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu.

7. Neměl v úmyslu někoho ohrozit, i když se při své jízdě choval hrubě nedbale, ale učinil vše pro to, aby ve městě ke střetu s chodci nebo vozidly nebo MHD nedošlo. Soud jeho úmysl dovodil z toho, že se chtěl vyhnout silniční kontrole, nikoliv z toho, že chtěl přímo někoho ohrozit, natož způsobit těžké ublížení na zdraví. Uvedený následek obviněný podle svých tvrzení nezpůsobil vůbec úmyslně, a proto nemohl naplnit skutkové podstaty podle § 272 a § 145 tr. zákoníku. Takový následek neplánoval a dopravní nehodu ani její následek způsobit nechtěl.

8. Obviněný odmítal spáchání trestného činu podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, protože nešlo o promyšlené jednání, které by přímo směřovalo na tělesnou integritu oběti. Čin nespáchal ani v eventuálním úmyslu, ale mohlo jít o vědomou nedbalost, protože se chtěl jenom vyhnout silniční kontrole, což konstatoval i soud prvního stupně. Nepočítal však s tím, že by se vyskytly okolnosti, které mohou vytvořit možné nebezpečí pro okolí, a spoléhal na to, že žádný následek nezpůsobí. Nadto učinil vše, aby k následkům nedošlo. Z těchto důvodů spoléhal na to, že se nic z toho, co je mu kladeno za vinu, nestane a nespoléhal pouze na náhodu, protože se snažil mít situaci pod kontrolou a věřil, že jako řidič s letitou praxí a počtem denně najetých kilometrů jízdu zvládne, a že řidiči uvidí zvukovou a světelnou signalizaci hlídky policie a budou reagovat na jeho problikávání apod., což se až do střetu s poškozeným dělo.

9. Pro vyloučení svého úmyslu obviněný poukázal také na to, že všechny osoby, které vezl ve vozidle, byly dospělé a do auta nastoupily opakovaně, ačkoli věděly, že před jízdou požil větší množství alkoholu a řídit by neměl. Nikdo z nich nevyužil možnosti z auta během jízdy, když stálo, vystoupit. Způsobení dopravní nehody ho mrzí, avšak uvedené úmyslné trestné činy nespáchal. Poškozený J. P. měl ztížený výhled do křižovatky, kde došlo k dopravní nehodě, což potvrdil i znalec Ing. Jiří Meduna, který se rovněž vyjádřil k tomu, že mohl slyšet majáky nebo vidět světla policejní hlídky, není však pravdou, že měl na křižovatce, kde svítilo zelené světlo, absolutní přednost, protože se vždy musí rozhlédnout, obzvlášť když vidí nebo slyší policejní majáky anebo má ztížený rozhled.

10. Uložený trest považoval vzhledem k polehčujícím okolnostem, které soudy nebraly dostatečně do úvahy, za nepřiměřeně přísný, neboť se snažil v rámci svých možností ve výkonu trestu odčinit způsobené následky, k trestné činnosti se doznal, projevil opakovaně upřímnou lítost, a všem zúčastněným poškozeným se za své jednání omluvil a začal jim posílat finanční odškodnění, k tomu však soudy nebylo přihlíženo.

11. Závěrem dovolání navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2024, sp. zn. 5 To 33/2024, zrušil včetně rozhodnutí jemu předcházejících, a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

III.
Vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství

12. Státní zástupce působící u Nejvyššího státního zastupitelství (§ 265h odst. 2 tr. ř.) ve vyjádření zmínil, že odvolání odkazuje na již neplatnou právní úpravu bez znalosti nového dovolacího důvodu, a není z něj bez pochybností zřejmé, co vlastně obviněný napadá, protože námitky se vztahují k „závěrům“ a „výsledkům dokazování“, aniž by bylo patrno, zda výtky směřují ke skutkovým nebo právním okolnostem. Obviněný opakuje argumenty vznášené i dříve, na něž soudy reagovaly a zcela

správně se s nimi vypořádaly. Obviněný se neopírá o platnou právní úpravu, namísto toho pouze opakuje tvrzení, která nikdo nezpochybňuje a která nemají pro stávající právní posouzení skutku žádný význam, protože rozporuje, že těžké ublížení na zdraví spolujezdkyni „způsobil…nikoliv však, že by toto plánoval či chtěl způsobit“. Popíral tak úmysl přímý, který mu v žádné fázi řízení nebyl kladen za vinu. Zopakoval obhajobu, kterou odvolací soud v bodu 6. usnesení právem popsal jako naivní či neobjektivní, když nepopírá, že se centrem města pohyboval rychlostí až 140 km/h, ale považuje za podstatné, že „v průměru byla jeho rychlost mnohem nižší“.

13. Podle státního zástupce obviněný výhradami proti učiněným skutkovým zjištěním žádný z dovolacích důvodů nenaplnil. Pro úplnost však k zavinění obviněného uvedl, že byl mladým, ale již vcelku zkušeným řidičem z povolání, a muselo mu být jasné, že v rychlostech 115 km/h (střetová rychlost při konečné nehodě) či 140 km/h (rychlost, které před tím dosahoval) není vůbec schopen reagovat na žádnou dopravní situaci v městských ulicích. Jeho srozumění s případným škodlivým následkem je očividné a jiný výklad není logicky možný.

14. K námitkám vůči právnímu posouzení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku státní zástupce uvedl, že skutková zjištění svědčí o deseti osobách, které byly konkrétně zjištěny, jak uvedl soud prvního stupně v bodě 25. Šlo o osoby na dvou zastávkách MHD (při minimálně jedné osobě na každé zastávce, tedy nejméně 2), řidiče P. K., J. V. a Z. M. (3 osoby), řidiče J. P. a spolujezdkyni M. H. ve vozidle Octavia (2 osoby), a osoby ve vozidle dovolatele, a to N. S., L. S. a M. R. (3 osoby), což dostatečně vymezuje pojem „lidi“ ve smyslu skutkové podstaty zločinu obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku. Na dotvrzení správnosti právních závěrů soudů poukázal na podobné trestní věci spočívající rovněž v bezohledném chování řidičů, které soudy považovaly za obecné ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 6 Tdo 468/2016, ze 17. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 598/2016, ze dne 11. 9. 2017, sp. zn. 4 Tdo 1087/2017, ze dne 20. 6. 2018, sp. zn. 4 Tdo 666/2018, ze dne 16. 1. 2019, sp. zn. 7 Tdo 1537/2018, ze dne 12. 5. 2021, sp. zn. 7 Tdo 408/2021).

15. S ohledem na závěry citované v dosavadní judikatuře státní zástupce shledal, že je zřejmá existence dlouhodobě ustáleného právního názoru sdíleného Nejvyšším soudem i naukou, že v případě zločinu obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku není nutno dovozovat ohrožení lidí „u konkrétních osob“, a že k naplnění této skutkové podstaty postačí i poměrně nízká intenzita ohrožení (osob cestujících ve vlaku či v autobuse). Z tohoto pohledu považoval ohrožení všech osob nacházejících se v blízkosti rychlých průjezdů dovolatele za více než srovnatelné s ohrožením cestujících vlaku, tramvaje či autobusu při riskantním předjíždění nebo při přejíždění přejezdu. Jde o ohrožení, které musí být sice bezprostřední, ale není na nikoho konkrétního cílené a svou podstatou zůstává „obecné“. Rozhodné je, že tyto osoby se výlučným působením dovolatele dostaly z bezpečného prostoru do míst, kde jim při střetu s vozidlem dovolatele hrozila smrt. Státní zástupce nepřisvědčil tvrzení obviněného, že účastníci silničního provozu byli na jeho jízdu upozorněni za ním jedoucí policejní hlídkou, která houkala, protože výstražná signalizace policejního vozidla byla jednou z náhodných okolností, která sice zabránila vzniku škodlivého následku, avšak nikoliv z vůle obviněného, který nad uvedenou signalizací neměl žádnou kontrolu.

16. Nedostatky neshledal státní zástupce ani v uloženém trestu, jemuž obviněný vytýkal nepřiměřenost, a zdůraznil, že jde o výhradu, která neodpovídá žádnému dovolacímu důvodu. Ze všech uvedených důvodů poukazem na opakované námitky, se kterými se soudy obou stupňů již dostatečně a správně vypořádaly, dovolání označil za zjevně neopodstatněné (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, a ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 5 Tdo 219/2002) a navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. z tohoto důvodu dovolání odmítl.

IV.

Stanovisko obviněného k vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství

17. Vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství bylo zasláno obhájkyni obviněného, která k němu uvedla, že se s ním neztotožňuje. Vyjasnila, že výhrady v dovolání odpovídají důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., který byl nedopatřením a písařskou chybou označen písmenem g), a tudíž nejde o aplikaci staré právní úpravy, protože dovolatel ani neměl primárně v úmyslu podávat dovolání proto, že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. Ve vyjádření po zopakování námitek v dovolání nové argumenty přednesla pouze k judikatuře, na kterou státní zástupce poukazoval. Nesouhlasila s tím, že případ obviněného lze srovnávat s jinými obdobnými případy, a to zejména kvůli tomu, že nebyl zjištěn přesný počet ohrožených osob, když obviněný neohrožoval cestující v městské hromadné dopravě, jeho jízda trvala pouze pár minut a nešlo o extrémní hazard ani o abnormálně rychlou jízdu. Obhájkyně razantně odmítla srovnání s věcí sp. zn. 7 Tdo 408/2021, neboť nebyly ohroženy žádné děti, chodci ani kočárky, frekvence provozu byla v době spáchání činu minimální a dopravní nehodu na křižovatce s ulicí XY nezpůsobil dovolatel, nýbrž policie, jejímuž vozidlu uhýbal jiný řidič. Stejně tak obviněný opětovně upozornil na to, že není řidičem z povolání, protože nemá profesní průkaz, ale pouze řidičem s letitou praxí, kterou získal v rámci výkonu povolání, což nic nemění na tom, že se trestného činu dopustil ve věku blízkém věku mladistvých, pod vlivem kamarádů a alkoholu, ze strachu, že přijde o práci. Obviněný svého jednání opravdu upřímně lituje, což opakovaně vyjádřil, a proto mu není jasné, proč jej státní zástupce považuje za pachatele bez upřímného náhledu. Dovolání podal zejména proto, že je přesvědčen o vadné právní kvalifikaci, nikoli proto, že by neměl dostatek sebereflexe. Rovněž se neztotožnil s názorem státního zástupce, že nemohl spáchat trestný čin podle § 147 tr. zákoníku, protože toho se může pachatel dopustit, pokud byla způsobena těžká újma na zdraví jen jedné osobě. V ostatním poukázal na obsah dovolání.

V.
Přípustnost dovolání

18. Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

VI.
Obecně k důvodům dovolání

19. Dovolání je mimořádným opravným prostředkem s přesně zákonem stanovenými formálními podmínkami, za nichž ho lze uplatnit (§ 265a odst. 1 tr. ř.). Každý označený důvod musí být skutečně obsahově tvrzen a odůvodněn konkrétními vadami, které jsou dovolatelem spatřovány v přezkoumávaném rozhodnutí. Jen faktická existence některého z důvodů uvedených v § 265b odst. 1, 2 tr. ř. je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem (§ 265i odst. 3 tr. ř.). Napadená rozhodnutí a řízení jim předcházející Nejvyšší soud může přezkoumat jen na podkladě dovolání relevantně opřeného o některý z důvodů vymezených v ustanovení § 265b odst. 1, 2 tr. ř.

20. Nejvyšší soud připomíná, že s ohledem na sdělení obhájkyně ve vyjádření obviněného, že dovolání bylo podáno s odkazem na stávající důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., považuje toto upřesnění za rozhodné a se zřetelem na tento důvod se bude dovoláním obviněného zabývat.

21. Důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze uplatnit, když napadená rozhodnutí a jim předcházející řízení vykazují vady spočívající v nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Pomocí tohoto důvodu lze v dovolání vytýkat výlučně vady

právní, tedy to, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotně právní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva.

22. Pro posouzení důvodnosti vznesených argumentů má význam, že Nejvyšší soud jako soud dovolací je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2006, sp. zn. 8 Tdo 849/2006). Není tudíž oprávněn domýšlet si dovolací argumentaci obviněného anebo ji za něj dotvářet, případně propojovat s jím užitými dovolacími důvody.

23. Pro úplnost Nejvyšší soud zmiňuje, že i přes vyjádření obhájkyně, že cílem dovolání nebylo namítat učiněná skutková zjištění, je v obsahu dovolání uvedeno, že došlo k nedostatečnému objasnění okolností významných pro posouzení subjektivní stránky a porušení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., což by znamenalo, že skutkové podklady pro závěry o zavinění stávající dokazování neposkytuje. Konkrétní výhrady však v tomto smyslu vyjádřeny v dovolání nebyly. Nutné je v této souvislosti zdůraznit, že těžištěm výhrad obviněného je vadné posouzení zavinění k trestným činům, jimiž byl uznán vinným, a pro jeho posouzení ve smyslu uvedeného dovolacího důvodu je rozhodný skutkový stav zjištěný soudy prvního, příp. druhého stupně, přičemž Nejvyšší soud jimi učiněná skutková zjištění nemůže změnit, a to jak na základě případného doplnění dokazování, tak ani v závislosti na jiném hodnocení v předcházejícím řízení provedených důkazů (srov. nález Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2003, sp. zn. IV. ÚS 564/02, dále přiměřeně usnesení ze dne 9. 4. 2003, sp. zn. I. ÚS 412/02, ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. III. ÚS 732/02, ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. II. ÚS 760/02, ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. III. ÚS 282/03, ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03, aj.). Tyto zásady lze prolomit, jestliže nebyly dodrženy zásadní požadavky spravedlivého procesu (srov. čl. 6 Úmluvy a čl. 36 a 38 Listiny), neboť rozhodování o mimořádném opravném prostředku se nemůže ocitnout mimo rámec ochrany základních práv jednotlivce a tato ústavně garantovaná práva musí být respektována (a chráněna) též v řízení o všech opravných prostředcích (k tomu viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2004, sp. zn. I. ÚS 125/04, ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04, ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04, stanovisko pléna ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14).

VII.
K námitkám obviněného

24. Podle obsahu podaného dovolání obviněný svými námitkami mířil vůči právní kvalifikaci podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku a § 272 odst. 1 tr. zákoníku, čímž vycházel ze znění důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť zpochybňoval naplnění subjektivní stránky ve vztahu k oběma těmto trestným činům a objektivní stránky u trestného činu obecného ohrožení podle § 272 tr. zákoníku. Respektoval tudíž, že tento důvod spočívá na vadách přezkoumávaných rozhodnutí založených na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V mezích tohoto důvodu namítal, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako uvedené trestné činy, ačkoliv podle něj šlo o nedbalostní trestné činy podle § 147 odst. 2 a § 273 odst. 2 tr. zákoníku.

25. Vzhledem k tomu, že obviněný srovnatelné výhrady uplatňoval již v předešlých fázích trestního řízení, zejména v podaném odvolání (srov. bod 2. usnesení odvolacího soudu), soudy na ně již reagovaly a vypořádaly se s nimi. Obviněný však odvolacímu soudu vytýkal, že se s jeho obhajobou řádně nevypořádal a pouze převzal závěry, k nimž dospěl na základě nesprávně provedeného dokazování soud prvního stupně.

26. Uvedenými vadami však přezkoumávané rozhodnutí netrpí, protože odvolací soud se námitkám

obviněného věnoval a, byť stručně, na ně reagoval s ohledem na závěry soudu prvního stupně, v nichž neshledal nedostatky. V této souvislosti je nutné zmínit, že soud prvního stupně vysvětlil, z jakých důkazů vycházel a jakými úvahami a skutečnostmi se řídil při jejich hodnocení. Bral do úvahy obhajobu obviněného i jím namítané skutečnosti, jimž se věnoval s ohledem na výsledky provedeného dokazování a v potřebném rozsahu na ně soustředil svou pozornost. Odvolací soud k odvolání obviněného skutkové závěry učiněné soudem prvního stupně přezkoumal a zcela se s nimi ztotožnil, a to zejména s ohledem na povahu námitek obviněného, s nimiž se řádně vypořádal. Zdůraznil však s ohledem na obsah námitek obviněného, že nevytýkal konkrétní vady skutkových zjištění, ale v podstatě prosazoval své vlastní hodnocení provedených důkazů (srov. body 5. až 7. usnesení odvolacího soudu). Odvolací soud se tudíž zabýval rozhodnými okolnostmi a posoudil správnost závěrů soudu prvního stupně. Tímto postupem odvolací soud plně dostál své povinnosti vypořádat se s námitkami odvolatele, protože neignoroval výhrady vůči důkazům, resp. skutkovým zjištěním, na něž soud prvního stupně odkazoval jako na klíčové pro učiněné skutkové závěry (viz např. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 24. 3. 1998, sp. zn. II. ÚS 122/96, a ze dne 19. 3. 2009, sp. zn. III. ÚS 1104/08). Lze připomenout, že takový odkaz na závěry odůvodnění soudu nižšího stupně je přípustný (srov. *a contrario* usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. II. ÚS 2947/08, a kromě shora uvedené judikatury i rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (dále „ESLP“) ze dne 19. 12. 1997, ve věci Helle proti Finsku, stížnost č. 20772/92, body 59., 60.), protože podmínkou takového postupu je to, že z odůvodnění rozhodnutí soudu druhého stupně musí být patrné, že se všemi důležitými otázkami skutečně zabýval, a že se nespokojil s pouhým potvrzením závěrů soudu nižší instance (srov. nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2017, sp. zn. II. ÚS 2027/2017), o čemž v nyní přezkoumávané věci vzhledem k odůvodnění usnesení odvolacího soudu a povaze námitek, které obviněný uplatnil, nevznikají žádné pochybnosti.

27. Nejvyšší soud po přezkoumání rozhodnutí soudů nižších stupňů i spisového materiálu shledal, že soudy věnovaly shromážděným důkazům dostatečnou pozornost a soud prvního stupně provedl dokazování, při němž byly vyčerpány všechny dostupné důkazní prostředky a následně objasnil rozhodné skutečnosti potřebné a významné pro závěry o průběhu jízdy obviněného, počtu ohrožených osob, způsobené dopravní nehodě, zraněních vzniklých poškozeným osobám, i dalších objektivních okolnostech majících význam pro závěr o naplnění objektivní i subjektivní stránky obou trestných činů, jimiž byl obviněný uznán vinným.

28. Z hlediska obviněným vytýkaných nedostatků v použité právní kvalifikaci podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku je třeba ke znaku objektivní stránky spočívající v tom, že „vydal lidi“ v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví, poukázat na výsledky dokazování a obsah důkazních prostředků, jimiž byl tento znak objasněn. V dané souvislosti totiž bylo rozhodné zjištění a posouzení místních poměrů, při kterých obviněný ulicemi města Brna projížděl, sledu událostí a konkrétní dopravní situace. K poměrům na vozovce se vyjádřil soud prvního stupně v bodě 25. rozsudku, na který Nejvyšší soud odkazuje a zdůrazňuje, že výhrady dovolatele jsou v rozporu s tím, co plyne z provedených důkazů a je z velké části uvedeno v tzv. skutkové větě, v níž je zejména průběh celé jízdy obviněného popsán. K osobám, které byly v důsledku riskantní jízdy obviněného v ohrožení života a zdraví, soud zjistil potřebné informace a lze jen zmínit, že tomuto ohrožení byla vystavena osádka vozidla obviněného, neboť vezl N. S., L. S. a M. R. V průběhu cesty obviněný přímo ohrozil rovněž řidiče vozidel, kteří se v době páchání činu rovněž nacházeli na vozovce, a to P. K., J. V. a Z. M. Nelze pomíjet ani dva policisty O. S. a M. O., kteří sice obviněného stíhali v rámci plnění svých povinností, nicméně rovněž se jednalo o osoby, které se v dané chvíli po vozovce pohybovaly, resp. i jim hrozilo obdobné nebezpečí, které mohlo kdykoliv nastat v důsledku vzniklé honičky způsobené a realizované obviněným. Šlo i o J. P. a jeho spolujezdkyni M. H., kteří cestovali v automobilu, do něhož obviněný vlivem své zběsilé jízdy narazil. Uvedený výčet osob nicméně není konečný, neboť z výpovědi svědků O. S. a M. O. vyplývá (bod 5. rozsudku soudu prvního stupně), že v době, kdy krátce zastavili za ujíždějícím vozidlem, a to v místě křižovatky ulice XY a XY, neboť ujíždějící automobil byl nucen

zastavit na červené světlo signálu semaforu, stála ve všech pruzích další vozidla. Rovněž na tramvajové zastávce XY na XY, kudy obviněný projížděl, se nacházelo několik lidí, a svědek M. O. měl strach, aby obviněný nedostal vzhledem k vysoké rychlosti na tramvajových kolejích smyk a lidi na zastávce nesmetl. Podobně nebezpečně jel i po tramvajovém tělese zastávky MHD XY, kde se rovněž nacházelo několik lidí. Z kamerového záznamu policisty M. O. (bod 9. rozsudku soudu prvního stupně) také vyplynulo, že se obviněný rychlostí 140 km/h pohyboval v blízkosti Vojenské nemocnice. Svědek Z. M. mimo jiné popsal, že jej obviněný ve vysoké rychlosti donutil přejet do levého jízdního pruhu v blízkosti zastávky MHD XY, o níž je všeobecně známo, že jde o významný dopravní uzel, kde se i ve večerních hodinách pohybuje větší množství osob, protože zde přestupují z tramvají na trolejbusy a autobusy. Nejvyšší soud též poukazuje na důkaz v podobě výpovědi svědka J. V., který uvedl, že byl vlivem rychlé jízdy obviněného nucen svým vozidlem prudce uhnout do pravého jízdního pruhu, kdy však také souběžně jedoucí vozidlo v pravém pruhu již intenzivně brzdilo. Minimálně ze shora uvedených důkazů, které soud prvního stupně řádně hodnotil a použil pro své závěry, plyne, že v průběhu jízdy obviněného se na jeho trase další osoby, ať už ztotožněné či nikoli, nacházely. S ohledem na shora uvedené je nedůvodnou i námitka obviněného, že z provedených kamerových záznamů (přesně neuvádí jakých) není patrné, že by byl zvýšený provoz, resp. se po ulicích pohyboval větší počet lidí.

29. Nebylo možné přisvědčit ani tvrzení obviněného, že jeho rychlost nebyla tak vysoká, jak soudy uváděly, protože rovněž neodpovídá výsledkům provedeného dokazování. Lze zmínit skutkové zjištění, jehož podkladem jsou důkazy ve věci provedené, že „…obviněný místy ujížděl rychlostí až 140 km/h… projel křižovatku XY, XY na signál s červeným světlem Stůj! světelného signalizačního zařízení rychlostí 100 až 140 km/h…“. Obviněnému tedy není kladeno za vinu to, že by se kontinuálně řítil rychlostí 140 km/h, ale že i v nebezpečných místech ve městě, poblíž centra za popsaných souvislostí touto rychlostí jel. Správnost skutkových zjištění soudů nezpochybňuje ani námitka obviněného, že není řidičem z povolání, protože nemá profesní průkaz, neboť z provedených důkazů, stejně jako z výpovědi obviněného, vyplynulo, že byl v době spáchání trestných činů zaměstnán jako řidič, a tudíž měl s řízením vozidel zkušenosti, a pokud orgány činné v trestním řízení použily termín „řidič z povolání“, měly na mysli tento faktický stav. Nebylo jím myšleno, že by obviněný byl řidičem, který je držitelem profesního průkazu.

30. Z uvedených důvodů Nejvyšší soud neshledal v procesním postupu soudů při provádění a hodnocení důkazů vady, na něž obviněný upozorňoval a které by svědčily o porušení jeho práva na obhajobu. Nezjistil ani jiný důvod pro závěr o libovůli nebo extrémních nedostatcích, a proto konstatoval, že soudy splnily požadavky ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř., protože dostatečně objasnily všechny rozhodné okolnosti významné pro závěr o vině obviněného. Z rozhodnutí soudů nižších stupňů není patrný nesoulad mezi skutkovými závěry a provedenými důkazy a není pochyb o tom, že soudy učiněná zjištění mají podklad ve výsledcích provedeného dokazování (srov. přiměřeně např. nález Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2008, sp. zn. II. ÚS 445/06, nález Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. I. ÚS 2726/14, či usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 8. 2015, sp. zn. II. ÚS 1576/15). Nejvyšší soud nepřisvědčil obviněným namítaným nedostatkům, protože jím uváděné výhrady byly vytržené z kontextu všech rozhodných i jinými důkazy zjištěných souvislostí, které soudy obou stupňů braly do úvahy. Proto lze tvrzení o vadných skutkových závěrech soudů považovat za nedůvodná.

31. K námitkám proti vadné právní kvalifikaci je nutné uvést, že zločinu obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo úmyslně způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání (alinea první), nebo kdo takové obecné nebezpečí zvýší anebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění

(alinea druhá).

32. Soud prvního stupně podle tzv. právní věty obviněného uznal vinným podle první alinea, s čímž se obviněný neztotožnil, neboť prosazuje názor, že nešlo z jeho strany o takové chování, které by po objektivní stránce tuto skutkovou podstatu naplnilo, protože z něj nevyplývalo obecné ohrožení. K tomu je vhodné uvést, že obecné nebezpečí je takový stav, při němž vzniká větší či menší pravděpodobnost vzniku vážné poruchy, která pro svou povahu, rozsah a intenzitu znamená nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví více osob, tzn. nejméně sedmi (viz rozhodnutí č. 39/1982 Sb. rozh. tr.), nebo škody velkého rozsahu. Obecné nebezpečí proto nastane tehdy, vznikne-li situace, která svou povahou, rozsahem a intenzitou ohrožení se rovná nebezpečí požáru, povodně, výbuchu apod., které musí hrozit bezprostředně, což znamená výrazné přiblížení se k poruše. Je pro ně typická živelnost nebo neovladatelnost průběhu událostí, při nichž vznik poruchy je závislý na nahodilých okolnostech, vymykajících se vlivu pachatele i ohrožených osob (srov. rozhodnutí č. I/1966, 12/1988 Sb. rozh. tr., též ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3601).

33. S ohledem na námitky obviněného je vhodné zmínit, že obecné nebezpečí obvykle přichází do úvahy při živelných událostech, avšak vzhledem k intenzitě ohrožení a důsledkům vzniklým v silniční dopravě opilými a riskujícími řidiči, obzvláště při nekontrolované jízdě při ujíždění před policií, se dosavadní rozhodovací praxe soudů ustálila na názoru, že takové obecné nebezpečí vzniká i tehdy, je-li předmět útoku, tzn. lidi, ohrožen v krátkém časovém intervalu postupně, jediným souvislým nedělitelným jednáním pachatele, jako je tomu při hazardní a riskantní jízdě na pozemní komunikaci řidičem pod vlivem alkoholu, v jehož důsledku při jízdě ve veliké rychlosti řidič vozidlo nezvládá a hrozí bezprostřední nebezpečí pro účastníky silničního provozu (srov. rozhodnutí č. 27/1967, č. 46/2014 Sb., též č. 33/2009 Sb. rozh. tr.). Podstatné pro takovou jízdu je, aby měla charakter živelnosti (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3604).

34. Nejvyšší soud po posouzení všech ve věci zjištěných skutečností dospěl k závěru, že jízda obviněného vozidlem při ovlivnění alkoholem (bylo mu naměřeno 1,30 promile), ve večerních hodinách (21:00 hod.), v centru města Brna, v rychlosti 100 až 140 km/h, při projíždění křižovatek na červený signál a při hazardním ujíždění před policejní hlídkou, splnila kritéria obecného nebezpečí, protože svou povahou, riskantností a intenzitou vytvářela bezprostřední hrozbu stejně škodlivých následků jako jiné okolnosti předpokládané v § 272 odst. 1 tr. zákoníku (srov. rozhodnutí č. 12/1988 Sb. rozh. tr.). Obviněný nebyl schopen za daných okolností ovládat své vozidlo dostatečně bezpečně a spolehlivě, což je nezbytné pro bezpečnost ostatních účastníků silničního provozu. Jeho jízda se vyznačovala neovladatelností a do jisté míry živelností, protože při dopravních situacích, jež nastávaly, nebyl schopen kontrolovat a ovlivnit to, aby při jízdě po kolejích, na červený signál a ve velké rychlosti blízko chodníků a obrubníků, zareagoval dostatečně včas a bezpečně na jednání jiných účastníků silničního provozu. Pokud k jiným vážným následkům nedošlo, bylo to s ohledem na obezřetnost ostatních. Nastalou situaci nebylo možné hodnotit podle postojů obviněného, ale podle soudy zjištěných skutečností, podle kterých se podílel na ohrožení jednotlivých ztotožněných řidičů a osob s ním jedoucích ve vozidle. Vycházet je třeba z celého průběhu jízdy, při níž opakovaně a bezohledně docházelo k ohrožování přítomných účastníků silničního provozu, včetně zasahujících policistů, chodců podél trasy, osob na tramvajových zastávkách a dalších. Mimořádně nebezpečné byly případy, kdy v těsné blízkosti zastávek MHD jel obviněný po tramvajovém pásu, na kluzkém povrchu, rychlostí opakovaně výrazně přesahující 100 km/h (až 140 km/h), kdy riziko nehody a případně smyku je významně vyšší než na běžné silnici, nebo kdy zcela nekontrolovaně projížděl ve vysoké rychlosti křižovatkami na červenou a předjížděl další vozidla.

35. Nejvyšší soud již výše poukázal na správnost a dostatečnost skutkových závěrů týkajících se naplnění znaků „vydání lidí“ v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví ve smyslu trestného činu obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku, a doplňuje je tím, že uvedeným znakem se

rozumí takové ohrožení nejméně sedmi osob. Zákonný znak „vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví“ představuje větší počet osob, zpravidla jde o nejméně sedm, individuálně neurčených, není však vyloučeno, aby byly individualizovány, jsou-li konkrétně a bezprostředně ohroženy ve stejném okamžiku, a to i tehdy, jsou-li takto ohroženy v krátkém časovém intervalu postupně, jediným souvislým nedělitelným jednáním pachatele (srov. již citované rozhodnutí č. 46/2014 a č. 39/1982 Sb. rozh. tr.).

36. Z provedených důkazů v posuzované věci vyplývá, že ohrožení „lidí“ spočívalo nejen v bezprostředním ohrožení tří osob sedících s obviněným ve vozidle (N. S., L. S. a M. R.), ale i těch, kteří museli uhýbat jeho nebezpečně se řítícímu vozidlu (což se týkalo P. K., J. V., Z. M., J. P. a jeho spolujezdkyně M. H.). Do ohrožených osob je třeba započítat i zasahující policisty O. S. a M. O. a osoby stojící na tramvajových zastávkách XY a XY, případně jedoucí v dalších automobilech, které byly během jízdy obviněného míjeny. Uvedený znak proto byl rovněž naplněn. Toto vydání lidí v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví je posuzováno z obecného pohledu, a není rozhodné subjektivní hledisko, zda a jak se konkrétní osoby, jichž se nebezpečí týkalo, cítily. Pro závěr o ohrožení lidí je nevýznamné i to, že spolujezdci k obviněnému do automobilu nastoupili dobrovolně, věděli, že požil alkohol, a mohli vystoupit, když během jízdy dvakrát zastavil, i to, že ztotožnění řidiči vozidel, kteří přizpůsobovali svou jízdu chování obviněného, nepociťovali ohrožení. V jejich případě takový postoj není opodstatněný, protože svědek P. K. uvedl, že musel prudce brzdit, aby se střetu s vozidlem obviněného vyhnul, J. V. svým vozidlem musel prudce uhnout do pravého pruhu, aby řítícímu se vozidlu obviněného nepřekážel, Z. M. byl donucen, aby zabránil střetu s vozidlem obviněného, najet prudce vlevo do levého jízdního pruhu, kde se naštěstí nikdo nenacházel, najel až k obrubníku. Objektivně lze tedy uzavřít, že i tyto osoby byly jízdou obviněného bezprostředně ohroženy a jen díky jejich včasným reakcím nedošlo k dalším faktickým následkům. Je vhodné poukázat i na to, jak uvedl soud prvního stupně, že během následné zběsilé jízdy obviněného svědkyně N. S. a L. S. vyzývaly obviněného, aby zastavil, bály se nehod, ve vozidle brečely, což vyjadřuje zejména intenzitu a bezprostřednost jejich vážného ohrožení. Proto, aby svědkyně mohly v dané situaci vozidlo opustit, nebyl časový prostor. Co se týká situace ohledně ohrožení ztotožněných řidičů P. K., J. V. a Z. M., tak všichni tři uvedli, že byli vlivem jízdy obviněného donuceni svoji trasu přizpůsobit tak, aby nedošlo ke kolizi, případně aby nebyli omezeni v jízdě. Tito řidiči popsali, že obviněný je míjel vysokou rychlostí, což je samo o sobě možné chápat jako ohrožující, ačkoli k dopravní nehodě díky jejich pohotové aktivitě nedošlo. Ze všech uvedených důvodů šlo o ohrožení, které bylo bezprostřední, a uvedeným osobám hrozila smrt nebo těžká újma na zdraví, která u jedné z nich skutečně nastala. Tuto nebezpečnost a ohrožení lidí nezmenšuje to, že tato hazardní jízda trvala kolem čtyř minut, neboť i po tuto dobu mohlo ke všem zmíněným následkům dojít.

37. Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší soud shledal, že čin obviněného vykazuje znaky objektivní stránky zločinu podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku.

38. Výhrady obviněného směřovaly i proti závěru o úmyslném zavinění jak u zločinu obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku, tak u zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, a proto je vhodné k oběma těmto trestným činům uvést obecná východiska k zavinění a nepřímému úmyslu, který u obviněného soudy u obou trestných činů shledaly.

39. Subjektivní stránka charakterizuje trestný čin z hlediska jeho vnitřní stránky, z pohledu psychiky pachatele (na rozdíl od objektivní stránky, která zahrnuje vnější znaky trestného činu). Zavinění vyjadřuje vnitřní vztah pachatele k následku jeho jednání. Subjektivní stránka je takovým psychickým vztahem pachatele, který nelze přímo pozorovat, a na zavinění lze proto usuzovat ze všech okolností případu, za kterých ke spáchání trestného činu došlo. Může to být i určité chování pachatele, neboť i jednání je projevem vůle. Závěr o zavinění musí být podložen výsledky dokazování a musí z nich logicky vyplynout, okolnosti subjektivního charakteru lze zpravidla dovozovat toliko nepřímo z okolností objektivní povahy, z nichž je možno podle zásad logického myšlení usuzovat na

vnitřní vztah pachatele k porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem [srov. například č. 62/1973 a 41/1976 Sb. rozh. tr., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 394/2010, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2001, sp. zn. 5 Tz 225/2001, či usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2728/12].

40. O nepřímý úmysl podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku jde, když pachatel věděl, že svým jednáním může způsobem uvedeným v zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn. Srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem. Srozumění pachatele u nepřímého úmyslu vyjadřuje aktivní volní vztah pachatele k způsobení následku relevantního pro trestní právo, čímž je míněna vůle, jež se projevila navenek, tj. chováním pachatele. Způsobení následku není přímým cílem pachatele, ani nevyhnutelným prostředkem (přímo ho nechce), neboť pachatel sleduje svým záměrem cíl jiný, který může být z hlediska trestního práva jak cílem relevantním, tak i cílem nezávadným. Přitom je však pachatel vždy srozuměn s tím, že realizace tohoto cíle předpokládá způsobení následku významného pro trestní právo, avšak tento následek je nechtěným, pouze vedlejším následkem jednání pachatele, s kterým je však srozuměn. Na takové srozumění lze usuzovat z toho, že pachatel nepočítal s žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit následku, který si představoval jako možný, a to ať už by šlo o jeho vlastní zásah, nebo o zásah někoho jiného (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 341).

41. U trestného činu obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku je k naplnění subjektivní stránky třeba úmyslu, který směřuje ke způsobení obecně nebezpečného následku, aniž by pachatel musel vědět, jakým konkrétním způsobem vznikne vlastní obecné ohrožení. Pachatelovo jednání musí být ovládáno představou nebezpečí a také vůlí je způsobit. Úmysl pachatele, byť eventuální [§ 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku], tedy směřuje ke způsobení obecného nebezpečí, popř. k jeho zvýšení nebo ke ztížení jeho odvrácení nebo zmírnění (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3606).

42. Pro závěr o tom, že obviněný jednal v nepřímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku jsou rozhodné okolnosti a průběh jeho jízdy, místa kudy projížděl, a celková situace, k níž došlo vlivem opilosti obviněného a snahy ujet hlídce policie. Lze odkázat na rozsudek soudu prvního stupně, který své závěry o tom, že obviněný byl srozuměn s tím, že může ohrozit lidi i majetek způsobem předpokládaným v § 272 odst. 1 tr. zákoníku, dostatečně jasně a výstižně rozvedl. Rovněž odvolací soud doložil správnost uvedených závěrů. Se zřetelem na vyjádřené skutečnosti je vhodné doplnit, že chování obviněného svědčí o tom, že sice nechtěl způsobit obecné ohrožení, ale se zřetelem na všechny popsané okolnosti byl srozuměn s tím, že takové nebezpečí hrozí. Je zde tedy dáno srozumění s hrozbou, že může dojít k předpokládaným následkům, což obviněný zcela jasně vnímal, protože v situaci, v níž se nacházel, viděl, co se před jeho vozidlem odvíjí, i to, že vědomě přejížděl křižovatku na červený signál, což je tak nebezpečná, a v rychlosti, jíž se řídil, i smrtící situace, při níž musel počítat s tím, že pokud by se v danou chvíli objevila vozidla ve směru, který mohl projet na zelenou, tak dojde ke kolizi. Takto nebezpečně se hnal městem až do okamžiku, kdy nakonec skutečně havaroval. Vše svědčí o jeho srozumění s těmito následky.

43. Soudy na zavinění obviněného správně usuzovaly z toho, že nešlo o jeden dílčí riskantní manévr, nýbrž o celý průběh přibližně 4 minuty trvající jízdy, kdy systematicky a opakovaně docházelo k ohrožování dalších účastníků silničního provozu. Chování obviněného jako řidiče bylo mimořádně nebezpečné a bezohledné, protože přejížděl v těsné blízkosti tramvajových zastávek po tramvajovém pásu, což je poměrně kluzký povrch, na kterém hrozí uklouznutí, a to pod vlivem alkoholu, rychlostí opakovaně přesahující 100 km/h, což je rychlost dvakrát převyšující nejvyšší povolenou rychlost v obci, která je stanovena na 50 km/h (§ 18 odst. 4 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu), a je též důvodem (stejně jako řízení pod vlivem alkoholu nebo způsobení dopravní nehody s následkem

těžké újmy na zdraví) pro okamžité zadržení řidičského průkazu policií (srov. § 118b odst. 1 písm. a), d), e) zákona č. 361/2000 Sb.). Riziko nehody v případě smyku je na tomto povrchu významně vyšší než na běžné silnici, protože je tvořen hladkými kovovými kolejemi. Uvedeného nebezpečí, které bylo na první pohled zjevné, však obviněný vůbec nedbal, přičemž z průběhu jeho jízdy je patrná pouze snaha co nejefektivněji ujet zasahujícím policistům a zamezit případné silniční kontrole, o čemž svědčí například jeho opakovaná jízda na červenou, a to i v rychlosti 100 až 140 km/h, což nelze označit jinak než za zcela vědomý hazard s životy jeho spolucestujících i životy dalších účastníků silničního provozu. Důvodně tak soudy shledaly úmysl eventuální ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku.

44. Při správnosti závěru, že obviněný čin posouzený podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku spáchal v nepřímém úmyslu, je vyvrácena obhajoba obviněného, že by se mohlo jednat o přečin podle § 273 tr. zákoníku, jenž předpokládá nedbalostní zavinění podle § 16 odst. 1 písm. a) nebo b) tr. zákoníku. Pokud je shledáno úmyslné zavinění, nemůže jít o nedbalost.

45. Nejvyšší soud nepřisvědčil obviněnému ani v tom, že nejednal úmyslně u následku těžkého ublížení na zdraví (§ 145 odst. 1 tr. zákoníku), které utrpěla N. S. sedící na sedadle vedle něj, a tedy byla v bezprostředním ohrožení života a zdraví v případě jakékoli kolize, k níž mohlo kdykoliv dojít. V nepřímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b) a odst. 2 tr. zák. jsou obsaženy složky vědění a srozumění. Pachatel musí vědět, že spácháním skutku by mohl být ohrožen nebo porušen zájem, kterému je poskytována ochrana trestním zákonem (v tomto případě zájem na ochraně zdraví), a pokud se tak stane, musí s tím být srozuměn. Srozumění je nutno vztahovat k následku trestného činu, který je postihován rozhodnou skutkovou podstatou. U ublížení na zdraví tedy srozumění nelze vázat například pouze na možnost kolize motorových vozidel. Újma na zdraví je zde ukazatelem, který je nutno hodnotit z pohledu skutkového a právního závěru o srozumění jako znaku nepřímého úmyslu u trestného činu ublížení na zdraví. Z hlediska úmyslu způsobit těžkou újmu na zdraví stačí zjištění, že pachatel věděl, že svým jednáním může způsobit tento těžší následek, a byl s tím srozuměn ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2016, sp. zn. 8 Tdo 1139/2016). Pro závěr o úmyslu je kromě objektivních skutečností, které se podílely na vzniklém zranění, nutné brát do úvahy i okolnosti subjektivní, např. pohnutky, která vedla k činu, ale i osobních vlastností pachatele, z jeho chování po útoku apod. (k tomu např. č. 41/1976 Sb. rozh. tr.).

46. Při závěru o zavinění k § 145 odst. 1 tr. zákoníku v podobě nepřímého úmyslu (jak byl výše vyložen), je třeba poukázat na nepřípadnou námitku obviněného, jenž poukazoval na to, že nechtěl způsobit těžkou újmu na zdraví anebo že nikoho nechtěl svojí jízdou ohrozit, protože žádný takový závěr o tom, že by u obviněného šlo o chtěné jednání, soudy neučinily. Naopak závěr o nepřímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku je založen na tom, že pachatel věděl, že svým jednáním může způsobit porušení zákona, a pro případ, že je způsobí, byl s ním srozuměn. Je tedy založen na složce vědění a srozumění. Chtění, proti němuž obviněný brojil, je znakem úmyslu přímého podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, který u obviněného nebyl shledán.

47. Posoudí-li se z uvedených hledisek přezkoumávaná rozhodnutí, je zjevné, že soudy obou stupňů braly pro závěr o zavinění obviněného do úvahy všechny rozhodné skutečnosti a respektovaly zásady, kterými se subjektivní stránka řídí. Zejména se velmi podrobně zabývaly způsobem a průběhem jízdy obviněného, jeho motivací, okolnostmi panujícími v místech, kudy projížděl, jeho povinnostmi řidiče a způsobem, jak je porušil, stejně jako jeho osobními dispozicemi.

48. Pokud obviněný poukazoval na to, že poškozený J. P., případně jiní řidiči, mohli na světelnou a zvukovou signalizaci policie reagovat a on díky tomu mohl spoléhat na to, že se nic nestane, taková obhajoba nemá opodstatnění. Naopak je třeba zdůraznit, že tyto osoby vystavil nebezpečí shora popsanému a jen díky jejich obezřetnosti nedošlo k dalším vážným následkům. V místě střetu s

vozidlem J. P. z pohledu jízdy obviněného nebyly zjištěny žádné brzdné stopy, což svědčí o tom, že ani nestačil zareagovat vzhledem k jeho vysoké rychlosti, ačkoli poškozený jel opravdu pomalu. Nelze proto přisvědčit tomu, že spoléhal na to, že se nic nestane. Skutečnost, že nejen na místě dopravní nehody, ale i v jiných místech při průjezdu městem nerespektoval dopravní signalizaci, nejvyšší povolenou rychlost ani výzvy policie k zastavení vozidla, dokládá, že celou situaci absolutně nezvládl primárně s ohledem na své povinnosti řidiče, druhotně pak s ohledem na to, že způsobil dopravní nehodu, aniž by stihl jakkoli zareagovat na jiné projíždějící vozidlo. Jím tvrzený předpoklad zvládnutí dopravní situace díky jeho letité praxi je v přímém rozporu s jinou jeho argumentací, že nebyl srozuměn s následky dopravní nehody, protože byl ovlivněn alkoholem a nebyl vysokého věku. Na jednu stranu obviněný tvrdil, že předpokládal, že svoji absolutně nepřiměřenou jízdu zvládne díky svým zkušenostem řidiče (tato činnost byla i náplní jeho zaměstnání) a na druhou zdůrazňoval svůj věk a ovlivnění alkoholem, jež bránily jeho srozumění s možným následkem v podobě těžké újmy na zdraví. Jeho ovlivnění alkoholem (1,30 promile) nebylo tak velké, aby si vůbec neuvědomoval, co činí, na což lze usuzovat zejména z toho, jak se choval po dopravní nehodě, kdy poté, co za asistence policistů vystupoval předním oknem při poškozených levých dveřích, otevřeně zpochybňoval, že by vůbec vozidlo řídil, a přitom se vůbec nezajímal o osud zraněných spolujezdců, příp. stav osádky druhého vozidla, do kterého narazil. I jinak se choval arogantně a odmítavě.

49. Všechny uvedené okolnosti dokreslují správnost závěru o naplnění všech znaků zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, což vylučuje požadavek obviněného, aby byl jím spáchaný skutek posouzen podle § 147 tr. zákoníku, neboť taková právní kvalifikace je z důvodů výše popsaných vyloučena.

50. Nejvyšší soud nepřisvědčil ani výhradám obviněného zaměřeným proti přísnosti trestu, neboť na podkladě žádného důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. je nelze namítat. Podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je možné za „jiné hmotně právní posouzení“, na němž je založeno rozhodnutí ve smyslu důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., pokud jde o výrok o trestu, považovat jen jiné vady tohoto výroku záležející v porušení hmotného práva, než jsou otázky druhu a výměry trestu, jako je např. pochybení soudu v právním závěru o tom, zda měl či neměl být uložen souhrnný nebo úhrnný trest, popř. společný trest za pokračování v trestném činu. Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 39 až § 42 tr. zákoníku, a v důsledku toho uložení nepřiměřeně přísného trestu nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. (viz rozhodnutí č. 22/2003 Sb. rozh. tr.).

51. Pouze s ohledem na princip proporcionality trestních sankcí (srov. nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. I. ÚS 554/04) a možný zásah do základních práv a svobod obviněného (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2018, sp. zn. 8 Tdo 718/2018, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2023, sp. zn. 11 Tdo 303/2023), dovolací soud k trestu uloženému obviněnému uvádí, že k žádnému extrémnímu porušení práv obviněného při ukládání trestu nedošlo. Soudy obou stupňů se trestem dostatečně zabývaly a odůvodnily jeho druh a výměru i způsob jeho výkonu. Je třeba zdůraznit, že obviněný byl odsouzen k souhrnnému trestu za tři úmyslné trestné činy, přičemž dvou z nich se dopustil v projednávaném případě. Byl ohrožen trestní sazbou podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku v rozpětí od 3 do 10 let a soud prvního stupně mu uložil trest odnětí svobody v trvání sedmi a půl roku, tj. nad polovinou zákonné trestní sazby, což je s ohledem na způsob spáchání trestné činnosti, způsobený následek (újma na zdraví čtyř lidí, z toho jedna těžká, a vzniklá majetková škoda), a další okolnosti významné z hlediska § 39 až 42 tr. zákoníku, zcela přiměřený trest, který z žádných důvodů nevykazuje rozpor s ústavním principem proporcionality trestní represe, a jde i o zcela předvídatelnou a zákonnou sankci, která se nevymyká výměře trestu odnětí svobody v jiných obdobných trestních věcech.

VIII.

Závěr

52. Z výše rozvedených důvodů Nejvyšší soud dovolání obviněného jako celek posoudil jako neopodstatněné, přičemž tento závěr učinil na základě obsahu napadeného rozhodnutí a příslušného spisu, neboť soudy nižších stupňů se se všemi rozhodnými skutečnostmi důsledně vypořádaly, a proto dovolání odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.